

סדר
תפילות מכל השנה

עם ביאורי
הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

ד"ה "להבין עניין נטילת ידיים" (ב)

פרשת תרומה

תשפ"ה

לומדים יקרים,

השבוע אנו ממשיכים לפרסם את הסדרה על ד"ה "להבין עניין נטילת ידיים" מסידור עם דא"ח, והשבוע מפורסם השיעור השני מתוך שלושה. כרגיל, במקביל לשיעורים החדשים אנו מפרסמים חלק מביאור הרב לתורה אור על פרשת השבוע.

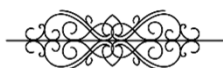

תוכן עניינים

- 3.....הציפורניים - מותר האצבעות
- 4.....הקליפות שיוצאות מהקודש
- 9.....נטילת ידיים: כדי למנוע התפשטות הקליפה
- 13.....מדוע נוטלים ידיים דווקא לפני אכילה?

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת אחי האהוב ינון פליישמן, שנפל במלחמה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים

הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

ועתה יובן ענין הציפורניים, שהמה יונקים מסוף האצבע כשכלה כוחו העצמי, יומשך ממנו טיפת דם בחינת הצפורן, שהוא מבחינת מותרות שבדם הוא הנפש הרוחניות שבאצבע כו', ונעשו לאחדים עם בשר האצבע כנזכר לעיל. וזהו מדרגות הראשונות שבקליפת נוגה, עד שמתגדלים הרבה ונעשים יותר נפרד, כמשל הנזכר לעיל לא ירגישו החיתוך כו'. והיותר נמוך בהם הוא כשנגדלים יותר מדאי, שלא ירגישו האצבעות בהמשך אותם כנזכר לעיל כי נתגשמו מאד, כי כל מה שיגדל ביותר יותר מסתלק הדקות של חיות בשר האצבע, ונתפשט הזוהמא והפסולת של החיות של צפרנים עצמו. לכך מראה הצפורן סמוך לאצבע עדיין אינו עכור כל כך כמו לבסוף כו', ודי לחכימא.

הציפורניים - מותר האצבעות

בשיעור הקודם דיברנו על הציפורניים ועל עניינם. ועתה יובן ענין הציפורניים, שהמה יונקים מסוף האצבע כשכלה כוחו העצמי, יומשך ממנו טיפת דם בחינת הצפורן, שהוא מבחינת מותרות שבדם הוא הנפש הרוחניות שבאצבע כו', ונעשו לאחדים עם בשר האצבע כנזכר לעיל. דיברנו על הידיים ועל המהות והתפקיד של הידיים ככלים, וכאן אדמו"ר הזקן מדבר על כך שהציפורן צומחת מהקצה של האצבע וממנה היא יונקת, אבל היא לא חלק מן האצבע בעצמה – וזוהימהות של ה-'מותרות' שיש בציפורניים. וזהו מדרגות הראשונות שבקליפת נוגה, עד שהציפורניים מתגדלים הרבה ונעשים יותר נפרד, כמשל הנזכר לעיל שכשהציפורן גדלה אז לא ירגישו החיתוך כו'.

והיותר נמוך שבהם הוא כשנגדלים יותר מדאי, שלא ירגישו האצבעות בהמשך אותם כנזכר לעיל כי נתגשמו מאד, כי כל מה שיגדל ביותר הציפורן, כך יותר מסתלק הדקות של חיות בשר האצבע, ונתפשט הזוהמא והפסולת של החיות של

צפרנים עצמו. לכך מראה הצפורן סמוך לאצבע עדיין אינו עכור כל כך כמו לבסוף כו', ודי לחכימא. כמו שדובר לעיל שהשערות שבראש הן המותרות של המוחין, כך הציפורן היא המותרות של האצבע. זאת אומרת שיש את הדבר בעצמו שהוא דבר של קדושה, ומעבר אליו יש את המותר – שהוא מתייחס אל הדבר שבקדושה, אבל בעצם יש שאלה אם הוא בכלל נחוץ, ואם כן – אז לשם מה. לפעמים המותר נחוץ רק באופן חלקי וצדדי, ובדוגמא של האצבע – האצבע לא זקוקה במהותה לציפורן, אם כי מצד מסוים הציפורן יכולה לשמש כהגנה על האצבע. זהו בעצם חלק מעניינה של הקליפה: היא יכולה לשמש איזושהי הגנה, מכיוון שהקליפה היא איננה הטומאה בעצמה; אם כי ככל שהיא הולכת ומתרחקת היא נעשית יותר זרה.

זאת אומרת שיש את הדבר שנמצא בקדושה, ומכיוון שיש ירידה של מדרגות אצלו הוא מגיע בסופו של דבר לנקודה כזאת שבה הדברים מאבדים את מהותם העצמית, והם הופכים להיות דברים חיצוניים. כלומר יכול להיות משהו שהוא לא מתחיל כדבר רע, אבל ככל שהוא הולך

ובזה יובן ענין "אברהם שיצא ממנו ישמעאל", איך יומשך מכלי החסד דאצילות, שר של ישמעאל – שהוא גלגל המזלות של ארץ ישמעאל – דומם צומח חי מדבר גשמי כו'.

אלא שמכיוון שהם מרוחקים ממקורם אז יש להן איזו אישיות לעצמם.

מכיוון שלכל אומה יש את הקליפה שלה, אפשר לפעמים לראות איזה סוג של קליפה יש בתוך הדברים: קליפת ישמעאל, קליפת צרפת, קליפת אמריקה, וכן הלאה. אגב, כשיהודים חיים תחת ממשלה של איזושהי קליפה לא ייתכן שלא תהיה להם איזושהי השפעה מהקליפה של אותה המדינה. כך יוצא שהיהודים האנגלים מקבלים חלק מקליפת אנגליה, ובהחלט אפשר לראות את זה עליהם; היהודים הצרפתים מקבלים חלק מקליפת צרפת, וכן הלאה בכל מדינה ומדינה. אף על פי שבסופו של דבר היהודים הם לא ממש חלק מהמדינה, הם עדיין נמצאים תחת ההשפעה הישירה של הקליפה של האומה. מכיוון שהם חיים בתוכה והיא פועלת סביבם ובמידה מסוימת בתוכם, הם ממילא מקבלים ממנה איזושהי השפעה. גם אפשר לראות שכשיש קיבוץ גלויות אז גם יש קיבוץ של כל הקליפות; ואפשר לתאר מה קורה עכשיו בארץ, שיש כאן אוצר שלם של קליפות שונות.

מי שרוצה לקרוא קצת על השרים הללו, יכול לפתוח את ספר דניאל. בספר דניאל מתוארים שר מלכות פרס, שר מלכות יוון, ואפילו גם המלאך שלנו. למרות שאנחנו בעצם לא נמצאים תחת שלטון של מלאך, הרי שגם לנו יש מלאך משלנו, ובספרים כתוב שזהו המלאך מיכאל, שעליו נאמר בכל מיני שירים שהוא 'שר ישראל'. בכל

וגדל כך הוא מתרחק מהמהות שלו. באותו אופן, למרות שבעיקרו של דבר לציפורן אין חיות משלה, כמו שלקליפה אין חיות משל עצמה אלא היא שואבת את החיות של מאיזשהו צד של קדושה – או לצורך העניין מהאצבע, הרי שככל שהיא מתרחקת היא הולכת ומתכסה, עד שהיא מנתקת את הקשר של מהמקור, והיא נעשית כביכול לדבר עצמאי.

הקליפות שיוצאות מהקודש

ובזה יובן ענין "אברהם שיצא ממנו ישמעאל" (ראה ספרי דברים לב, ט). היחס בין הקדושה והקליפה הוא מצד מסוים אותו היחס בין אברהם לישמעאל: אברהם הוא הקדושה, אבל אחר יוצא ממנו בנו ישמעאל – שהוא כבר לא כל כך בקדושה, אלא הוא בעולם הקליפות. ועל כך יש לשאול: איך יומשך מכלי החסד דאצילות, שהוא אברהם, שר של ישמעאל – שהוא בסך הכל גלגל המזלות של ארץ ישמעאל, דומם צומח חי מדבר הגשמי כו'. השר של ישמעאל הוא בעצם המהות הרוחנית, או הנפש הכללית של הישמעאלים. באופן כללי, יש שבעים שרים של שבעים אומות, וכל אחד מהשרים הללו הוא אמנם איננו רע גמור אבל קליפה העומדת לעצמה עם אופי משלה. כל אחת מהקליפות הללו גם גדלה באופן עצמאי, קצת כמו שגם ציפורניים גדלות לא בשווה. השרים הללו הם לא שדים, אלא אלו מהויות, שרים של מעלה,

האומה, ובמידה מסוימת גם את ההיסטוריה שלה ואת המהלך החיים שלה. כאמור, למרות שהדברים הללו קיימים, זה לא מענייננו לשבת ולעסוק בשרים הללו – גם כי אנחנו לא רואים אותם, וגם משום שההשפעה שהם משפיעים עלינו קיימת, אבל אין לנו מה לעשות בעניין. אולי יש אנשים גדולים שיכולים להשפיע גם על שרי מרום, אבל באופן בסיסי אלו כוחות שפשוט נמצאים וקיימים בעולם.

לעניינו, איך יכול לקראות שמאברהם יוצא ישמעאל? זה שמאברהם יצא ישמעאל האדם זה רק חלק אחד; אבל מעבר לזה יש גם את הדמות הפנימית של ישמעאל, וישמעאל כדמות פנימית היא משהו הרבה יותר גדול מישמעאל האיש. ישמעאל האיש היה בן אדם – אולי טוב יותר ואולי טוב פחות, אבל בסופו של דבר הוא היה אדם; לעומת זאת, המהות של ישמעאל היא דבר הרבה יותר גדול. כתוב למשל שאם אברהם היה חס קצת פחות על ישמעאל, אז יכול להיות שלנו היו קצת פחות צרות. כיוצא בזה יש כל מיני סיפורים על דוד המלך שגידל את הילדים השונים שלו. זה נכון שדוד גידל גם ילדים שנשארו אנשים פרטיים – למשל אבשלום, אדוניה, אמנון וכן הלאה, אבל מעבר להם הוא גם גידל את שלמה, שלמרות כל הבעיות שיש סביבו הוא בעצם לא רק אדם פרטי אלא איזושהי מהות נוספת. בנוגע לדוד גם נאמר שישנן ראשי תיבות של המילה 'אד"ם': אדם, דוד, משיח – וזה מבטא את זה שדוד צריך

אופן, בספר דניאל יש כל מיני תיאורים – שאגב, כתובים בעברית ולא בארמית – של המלאך והשר מיכאל מנסה להגן עלינו מכל מיני שרים אחרים.

התיאורים הללו של השרים מתארים בעצם כל מיני התרחשויות של מעלה, ששם הדברים פועלים במהות. ההתרחשויות של מעלה מגיעות אחר כך גם לעולם התחתון, שבו יש כל מיני חוקים וכללים אחרים, כלומר יש אופנים אחרים של התבטאות. זאת אומרת שבהתרחשויות של מעלה יש תיאורים של מתי השר הזה עולה כך וכך מדרגות, מתי הוא יורד, מתי בא במקומו שר אחר וכן הלאה. אבל זה בעצם החלק הלא היסטורי של ההיסטוריה; לנו יש היסטוריה חיצונית, שבנויה על כך שהיו מספר מסוים תותחים ומספר מסוים של רובים, סכומי כסף מסוימים וכן הלאה. זאת אומרת שהתיאורים שיש במקרא של שר מלכות יוון או שר מלכות פרס שיוורד או עולה דרגה אחר דרגה, זוהי בעצם ההיסטוריה הפנימית של העולם.

יש כל מיני תיאורים של מה שקורה למעלה, אם כי אף אחד מהם הוא לא נכנס יותר מידי לפרטים, משום שמבחינה מסוימת מי שלא רואה ומבחין בשרים הללו – אז כנראה שאין לו גם בשביל מה לדעת עליהם. מסופר על שני צדיקים שדיברו על השר ההונגרי, על איזה צבע מכנסיים יש לו וכן הלאה; אבל אפשר להניח שאת השר ההונגרי הזה גם ההונגרים לא מכירים. אלא שעדיין זה איזושהו כוח רוחני שפועל בדרכים מסוימות, והוא יוצר את האופי של

על צד אחר של המשיח, ושם הוא מדבר על המשיח כתבנית של העולם, כסוג של עולם חדש שנבנה. שם הוא כותב על כך שהמשיח הוא "בעל חכמה יהיה יתר משלמה, ונביא גדול הוא קרוב למשה רבינו" (הלכות תשובה ט,ב) – שזו יותר שאיפה מאשר הגדרה הלכתית. אבל הנקודה שהרמב"ם מדבר עליה שם, היא שהמשיח הוא לא אחד שיש 'ניסיון מדיני' או 'ניסיון לאומי', אלא הוא אחד שעושה את סוף ההיסטוריה, כלומר הוא יגרום לכך שלא תהיה יותר היסטוריה במובן שאנחנו מתכוונים אליו. זה לא אומר שאין יותר חיים אנושיים, אבל זה אומר שהיסטוריה של מלחמות, מהפכות, משברים וכן הלאה – כבר לא תהיה יותר לאחר ביאת המשיח. יש מחלוקות שונות כמה זמן בדיוק יימשכו ימות המשיח – מארבעים שנה ועד חמשת אלפים שנה – אבל בכל אופן מה שקורה בזמן הזה הוא שיש דורות שבהם המין האנושי עובר תיקונים.

עכשיו, אומר הרמב"ם, אנחנו לא כל כך יכולים לתקן את עצמנו. יש לנו עכשיו צרות, ולכל אחד יש את ה-'חבילה שלו', ובין לבין אפשר קצת לנסות להתפלל, קצת לנסות ללמוד, קצת לנסות לתקן את עצמי. אבל יש מספיק צרות, גדולות וקטנות, אז אנחנו לא ממש מספיקים לתקן את עצמו. אבל בימות המשיח, כשיהיה שלום בכל העולם, לא יהיו צרות – לא מדיניות ולא כלכליות, ואז כל העולם יעבור שינוי רוחני. השינוי הזה הוא לא שינוי של מהפך על ידי נס, אלא זהו פשוט עולם שכעת יש לו שאיפה

אמור בסופו של דבר להביא את המהות של המשיח.

זה אמנם לא ענייננו כאן, אבל אני רוצה לדבר רגע על המשיח. יש שני אופנים שהרמב"ם מדבר על המשיח, בשני חלקים שונים של ספרו. בספר אחד הוא עוסק במשיח מבחינה הלכתית: מה צריך לחפש, מה צריך למצוא וכן הלאה – וכל זה בשביל להגדיר מיהו המלך המשיח. השאלה כיצד אנחנו נוכל לזהות את המשיח זו שאלה אחרת, אבל יש גם בעיה אחרת שקשורה לכך שאחרי שהמשיח יגאל את ישראל גם יהיו לו כוח והשפעה על כל העולם כולו. הרמב"ם מדבר על זה שיבוא איש – והוא לא כותב שהוא ירכב על חמור לבן, אם כי הכרתי שניים או שלושה אנשים עם יומרות כאלו, והם אכן קנו חמור לבן, שהוא אכן היה לבן אבל הם לא היו קרובים להיות המשיח בשום אופן שהוא – אבל הרמב"ם לא ממש מדבר על מה שיקרה אחר כך זאת אומרת שכדד לעמוד נגד כל האויבים והצרים של ישראל צריך איזשהם סוג של כוחות, שהרמב"ם רק רומז אליהם אבל הוא לא מדבר עליהם. זה אמנם רעיון של מישהו אחר, אבל תתארו לעצמכם שיש כאן אדם – יהיה אשר יהיה – ויש לו כוח כזה שגורם לאנשים אחרים להיכנע לו, ואין הכוונה שיש לו איזשהו כלי נשק מיוחד. זאת אומרת שזו איזושהי מהות שאנחנו לא יכולים לתאר אותה, אבל אנחנו כן יכולים לתאר תמונה קרובה אליה, שיש משהו שהוא דומה לה.

לעומת ההגדרות המסודרות וההלכתיות של הרמב"ם, בספר המדע הוא מדבר גם

כל זה היה רק כדי להסביר משהו על המשיח. כפי שהזכרתי קודם, אחד מעיקרי האמונה הוא שגם כשהמשיח יגיע הוא רק יהיה נביא שקרוב למשה רבנו – אבל זה גם אומר שלא יכול להיות אף אחד שהוא יותר גדול ממשה רבנו, ולכן הוא גם לא יכול לתת תורה חדשה. זאת אומרת שתורת משה נשארת לעולם ועד, ואפילו המשיח לא יוכל לעשות דברים אחרת. מה המשיח יוכל לעשות? הוא ישב וילמד אותנו לא גמרא, אלא הוא אולי ילמד אותנו קבלה. מעין זה גם נאמר על הפסוק שכתוב על המשיח, "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד" (ישעיהו נב, ג), שהמילה 'מאד' היא ראשי תיבות של משה, אדם ודוד – שמצד מסוים מכולם המשיח יהיה 'מאוד'. ועדיין, מצד שני מניחים שהמשיח הוא לא סוג של אידאה, אלא בסופו של דבר הוא בן אדם. יש כל מיני כתות שמדברות על "messianic age" (ימות המשיח, התקופה המשיחית), אבל אנחנו מדברים על המשיח שהוא אדם בשר ודם. מה שנוגע לענייננו, הוא שאחד הדברים שחשובים אצל המשיח זה שהוא צאצא של בית דוד והרמב"ם כותב שדווקא דרך בנו שלמה, ואחד הדברים שאפשר להגיד על המשפחה הזו זה שאם מחפשים ייחוס טוב – אז זו לא המשפחה הזאת. זה אולי היה צריך להיכתב על כותרות של עיתונים זולים, אבל לצערי אפילו זה לא כתוב; חז"ל אומרים ש-"אין מעמידין פרנס על הציבור אלא אם כן קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו" (יומא כב, ב). הכוונה היא לא כמו שמפרשים היום שהוא זה שיצר את השרצים הללו בעצמו, ושבגללם

אחת: לדעת את ה'. זה אמנם לא לוקח יום לשנות את העולם, ולכן יש שאלה כמה זמן בדיוק יהיו ימות המשיח, אבל זה כן אומר שזה הזמן שבו אנשים יתקנו את עצמם.

אחרי כל זה יש את הסוף של העולם הזה, ואז מתחיל העולם הבא, שהוא סיטואציה חדשה בתוך המציאות של העולם. הרמב"ם כותב ש-"אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות בלבד" (הלכות תשובה ט, ב), כלומר בימות המשיח הכל הולך כרגיל: העצים צומחים כרגיל, הפרות מתנהגות כרגיל וכן הלאה. גם השינויים שיש בימות המשיח הם שינויים קטנים, ואלו שינויים שאנחנו עושים על ידי המאמץ שלנו. אבל בסופו של דבר הקב"ה הוא זה שמסיים את העולם שלנו, והוא בונה את העולם הבא – שהוא בעצם העולם שבא לאחר ימות המשיח. זה לא שהעולם שלנו נהרס, אלא הקב"ה בונה עולם שבו החוקים של המציאות שלנו כבר לא קיימים, אלא במקומם יש חוקים אחרים. למעשה, העולם הבא הוא בעצם מציאות אחרת שאנחנו לא יכולים להעריך אותה, וכפי שחז"ל אמרו על העולם הבא: "עין לא ראתה אלוקים זולתך" (ישעיהו סד, ג). העולם הבא ותחיית המתים זה לא דבר שמגיע ביום אחד, בשנת 7,000 לצורך העניין, אלא זהו שינוי מהותי שהעולם עובר: חוקי וסדרי העולם כבר לא יהיו קיימים כפי שאנחנו מכירים אותם, אלא כמו שכתוב: "השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה" (ישעיהו סו, כב).

אך הענין הוא כנזכר לעיל, שאברהם הוא חסד דרועא ימינא, פירוש: מכלי השלישי דחסד, "אברהם אוהבי" כו', שהוא בחינת ידים עליונים, יצא ונמשך ממנו שרו של ארץ ישמעאל, ודי לחכימא. ויש יד ימין ויש יד שמאל, והוא מבחינת אורות פנימים ומקיפים, וכמו שכתוב: וימיני טפחה שמים" ודי לחכימא.

והנה, עתה יובן ענין מה שראו חכמי ישראל לגזור על ענין נטילת ידיים. בהיות כי כל גזירה מי"ח דברים הרי נזכר בגמרא זמנה מתי נגזרה, ונזכר בלשון הזמן כשפשטה מלכות כו' גזרו כך וכך כו', וצריך להבין למה צריך להזכיר הזמן כו'.

החכמים ביותר. האם הוא היה יפה כמו אימו, או שהוא היה קטן ורזה כמו דוד – את זה אנחנו לא יודעים, אבל בכל אופן הקב"ה בחר דווקא בו.

למעשה, גם אם ממשיכים הלאה בשושלת בית דוד דור אחרי דור, אז אפשר לראות שהיא כוללת לא מעט אבות ואימהות שלא צריך להתפאר בהם. למשל, אפשר למצוא שם את המלך מנשה, שהוא אחד מאלה שאין להם חלק לעולם הבא. הנקודה היא שזו שושלת שאם היו דנים בה אחד-אחד, כנראה שלא היו אומרים שזו שושלת של ייחוס גדול; שושלת כמו של שאול המלך זו שושלת עם ייחוס נקי. שוב, זאת לעומת הייחוס של המשיח, שכאמור הוא לא ייחוס גדול. בספרים מוסבר מדוע זה כך: הסיבה היא שנשמה בגודל יכולה להיווצר רק בשוליים; היא לא יכולה להיווצר בתוך המרכז. הנשמה הזו חיה בשוליים, במקומות שבדיעבד הם בסדר. בשוליים של עולם הקדושה נמצאים כל מיני דברים; כמו שהקב"ה מראה לנו בתוך העולם שלנו שלא כל הדברים היפים צומחים במקומות היפים. למשל, חלק גדול מהסחלבים גדל בכל מיני ביצות בכלל לא סימפטיות, ואולי דווקא מפני שהם גדלים במקומות כאלה

הוא הלך לצורך העניים לבית הסוהר; אלא הכוונה ב-'קופה של שרצים' היא שאין לו ייחוס גדול, כלומר שבתוך העבר המשפחתי שלו יש לו כל מיני שרצים. זו הסיבה שמלכותו של שאול – שהיה ממשפחה נקייה שלא היה בה שום שרץ – לא הייתה יכולה להמשיך להתקיים. אבל כשמתסכלים על המשפחה שממנה בא דוד, רואים שבהתחלה יש את יהודה ותמר, שזו לא בדיוק ההתחלה הנכונה ביותר, ואחר כך מסופר גם על רות, וגם עוד כל מיני סיפורים שנמצאים במדרשים. למעשה, גם הסיפור של שלמה הוא חלק מהעניין הזה: תתאר לכם שמישהו היה מציע לכם לשידוך מישהו עם סיפור כמו של שלמה – לא לגמרי בטוח שהייתם מסכימים.

ולמרות כל הדברים הללו – הקב"ה שולח את הנביא לבחור בשלמה, והוא גם נותן לו שם נוסף: ידידיה, על שם זה שהוא ידיד של ה'. מי בעצם היה שלמה? אני לא יודע אם הרבה אנשים מכירים, אבל לפי ספר שמואל יוצא שסביה של בת שבע היה אחיתופל, כלומר שלמה היה נין של אחיתופל. זאת אומרת שאנחנו יודעים מאיפה שלמה קיבל את חוכמתו – הוא קיבל אותה באופן גנטי מאחד האנשים

יונק באיזו מידה מהכוח של יצחק, ובעקיפין מהכוח של אברהם. בכל אופן, יוצא שיש גם ציפורניים מיד ימין וגם מיד שמאל, כלומר גם מצד החסד וגם מצד הגבורה. כל זה היה בשביל להסביר את העניין של הציפורניים, שהן הגבול של קצות הידיים, הגבול בין הכוח הפנימי של היד שיורד למטה, לבין הקליפות.

נטילת ידיים: כדי למנוע התפשטות הקליפה

כעת חוזר אדמו"ר הזקן לדבר על העניין של נטילת ידיים. והנה, עתה יובן ענין מה שראו חכמי ישראל לגזור על ענין נטילת ידיים, בהיות כי כל גזירה מ"ח דברים שגזרו בהם, שכפי שאמרנו נזכרים במסכת שבת ובעוד מקומות, הרי נזכר בגמרא זמנה מתי נגזרה, ונזכר בלשון הזמן כשפשטה מלכות יוון כו' גזרו כך וכך, ואחר כך גזרו עוד כך וכך, כו'. יוצא שרוב הגזרות של שמונה עשר דבר הן גזרות שנעשו בזמן מסוים, וצריך להבין למה צריך להזכיר הזמן כו'. בימינו רוצים שלכל דבר יהיה תאריך, אבל בעצם זה לא כל כך חשוב. יש דברים שצריך בשבילם את התאריך והתאריך שלהם הוא מעניין, מפני שזה שייך לספרי ההיסטוריה. אבל יש דברים שהם לא שייכים לעולם ההיסטוריה, ולגביהם התאריכים באמת לא משנים. למשל, יש דבר שאנחנו עדיין משתמשים בו: לוח הכפל. מי המציא את לוח הכפל? מתי התחילו להשתמש בו? ואם יהיה תאריך ליד לוח הכפל – זה יעשה אותו טוב יותר? במקרה אני יודע

יוצאים פרחים כל כך יפים. באותו אופן, גם המשיח הוא כזה שגדל בכל מיני מקומות כאלו.

כל זה היה בשביל להסביר מניין צומחת משפחה, וזה קשור לכך שישמעאל יוצא מאברהם. אמנם ישמעאל הוא בנו של אברהם, אבל בניו, נכדיו וניניו הם לא בדיוק מאותו המין, ועדיין ה' מבטיח לאברהם שגם ישמעאל יגדל ויתעצם.

אך הענין הוא כנזכר לעיל, שאברהם הוא חסד דרועא ימינא, פירוש: מכלי השלישי דחסד, "אברהם אוהבי" כו' (ישעיהו מא, ח), שהוא בחינת ידים עליונים, שזו יד ימים שממנה יצא ונמשך ממנו שרו של ארץ ישמעאל, ודי לחכימא. יוצא שישמעאל צומח מתוך החסד של אברהם, אבל הוא לא יוצא כמוהו, אלא ישמעאל הוא בעצם סוג של ציפורניים. כלומר אם אברהם הוא יד ימין, הרי שישמעאל הוא הציפורניים שצומחות ממנו, ולמרות שהן צומחות מתוך היד – הן משהו אחר, הן לא היד או הדבר בעצמו.

ויש יד ימין ויש יד שמאל, והוא מבחינת אורות פנימים ומקיפים, וכמו שכתוב: "אף ידי יסדה ארץ, וימיני טפחה שמים" (ישעיהו מח, ג), ודי לחכימא. אם כן, יש את הכוחות של החסד העליון, שהוא בוודאי קדושה עליונה. כשזה בא לידי ביטוי בדם, זה כמו שאומרים על אברהם שהוא מידת החסד ויוצא ממנו ישמעאל, או על יצחק שהוא מידת הגבורה ויוצא ממנו עשו, ולאחר זמן אפילו עמלק. עמלק הוא סוג של בן דוד שלנו, וזה לא שאנחנו מתפארים בו, אבל בסופו של דבר הוא שייך למשפחה. זאת אומרת, שגם הוא

אך הענין הוא שאחיזת הקליפות מתפשטת מן הציפורניים, ויש שלוש מדרגות ביניקת הציפורניים כו', ועיקר הקבלה הראוי ליניקה אינו הגדל יותר מדי. אמנם, כשמקבלים תוספת יניקה מתגדלין מאוד עד שמתכערים מאד כו', וזהו שהקליפות מתגברים ונפרדים בתכלית הפירוד כו'. ולכך דבר זה תלוי בזמן דוקא, שבאותו הזמן השיגו חכמי ישראל, שהיו בבחינת עיני העדה, בחינת מרכבה לחכמה שבמדות שבמלכות דאצילות כו', שראו לתקן זה שלא יקבלו תוספת יניקה ויטמאו גם את הקדושה חס ושלום, כי באותו הזמן פשטה כו', ונגדלו הציפורניים כו' ודי לחכימא. וענין התיקון הוא לטהר התוספת יניקה, שלא יתפשטו למעלה באצבע עצמה ויטמאוהו בטומאתם כו'.

וזהו שתיקנו נטילת ידיים ברביעית מים. כי ארבעים סאה הוא לטהרת טומאה דאורייתא כמו נדה וזבה, אבל טומאת הציפורניים אינה טומאה דאורייתא, וגם אינה אלא לפי הזמן והשעה כו'.

הקבלה הראוי ליניקה אינו הגדל יותר מדי. אמנם, כשמקבלים תוספת יניקה מתגדלין מאוד, עד שמתכערים מאד כו'. וזהו שהקליפות מתגברים ונפרדים בתכלית הפירוד כו'. יש ציפורניים שהן בגודל הרגיל, אבל יש גם ציפורניים – שאני לא יודע אם יצא לכם לראות – בגודל של מטר, וראיתי אפילו כמה צילומים של אנשים שגידלו ציפורניים כאלו.

אחד הדברים המעניינים הוא שהציפורניים הללו לא נראות כמו ציפורניים של איזושהי גברת, כיוון שאפילו הגברות שמגדלות ציפורניים קוצצות אותן בגודל מסוים, והן לא משאירות אותן באורך של חצי מטר. כשהציפורניים הללו גדלות הן לא ממשיכות להיות ישרות, אלא הן מתעקלות ומתעקמות. מדוע? מפני שהן כבר לא דבר ששייך לגוף בעצמו, וממילא כלי הבקרה ששומרים על הגוף כבר לא מתעסקים בדברים שהם לא החלקים המרכזיים של הגוף, וזה גורם לכך

מי המציא את הלוגריתמים, אבל זה מה שגורם לי להשתמש בהם? אם מי שהמציא אותם היה ממציא אותם במקום אחר, זה היה משנה משהו? השאלה היא בעצם למה צריך להתעסק בהיסטוריה של השמונה עשרה דבר שגזרו עליהם?

יש דברים שההיסטוריה שלהם היא אולי חשובה למי שמתעסק בהיסטוריה בתור תחביב, אבל כאמור בתחומי המדעים למשל זה לא משנה לי מתי זה הומצא ואיפה זה הוזכר. יכול להיות שאם אני פיזיקאי שיש לו קצת זמן אז מעניין אותי לדעת האם דבר מסוים נעשה ב-1900, 1920 או 1950, אבל לעצם העניין זה לא משנה לי. באותו אופן, אדמו"ר הזקן שואל למה בשמונה עשר דבר יש תאריך? ומה שהוא מסביר שהתאריך לא נזכר בשביל שימור ההיסטוריה, אלא יש לו משמעות אחרת.

אך הענין הוא, שאחיזת הקליפות מתפשטת מן הציפורניים, ויש שלוש מדרגות ביניקת הציפורניים כו', ובכל פעם המדרגה יורדת יותר למטה. ועיקר

ומהו העניין? וענין התיקון הוא לטהר התוספת יניקה, שלא יתפשטו למעלה באצבע עצמה ויטמאוהו בטומאתם כו'. מה שעושים בנטילת ידיים זה בעצם לדאוג כביכול שהציפורניים לא יצמחו אל תוך היד; שהציפורניים יישארו ציפורניים, ושהם לא ישנו את היד בעצמה, שהיד בעצמה לא תהפוך להיות לציפורן. בנטילת הידיים אנחנו בעצם מטהרים את הידיים, מפני שבידיים יש את הצד שרואים שהקליפה צומחת מתוכם, ובכדי לעצור אותה עושים את נטילת הידיים.

כאן נכנס המאמר להסביר יותר את העניין של נטילת ידיים. וזהו שתיקנו נטילת ידיים ברביעית מים. בשביל שהמים יהיו כשרים לנטילת ידיים צריך שתהיה רביעית מים, שזה למעשה לא הרבה מים. כי ארבעים סאה הוא לטהרת טומאה דאורייתא. בעניין אחר, שהוא אמנם איננו נטילת ידיים אבל הוא נוגע לעולם הטהרה, הרי שיש טומאה שנטהרת על ידי ארבעים סאה. הטומאה הזו היא טומאה שכתובה בתורה והיא הרבה יותר חמורה, כמו למשל נדה וזבה, שהן צריכות שיעור של מקווה, שהוא גדול פי כמה וכמה מאשר השיעור של נטילת הידיים. אבל טומאת הציפורניים אינה טומאה דאורייתא, וגם אינה אלא לפי הזמן והשעה כו'. טומאת הידיים היא לא טומאה מהתורה. באופן כללי, אם אני נוגע ביד בדבר טמא אז אני נעשה כולי טמא, וזה לא יועיל לי לנקות את הידיים; אבל יש כל מיני טומאות שהן גורמות רק לטומאת הידיים ולא לטומאת כל הגוף, והטומאות הללו הן מדרבנן. מכיוון

שהציפורניים מתעוותות, או בלשונו של אדמו"ר הזקן: הקליפות מתגברות. זאת אומרת שהגידול של הציפורניים עושה אותן למדרגה עוד יותר ועוד יותר נמוכה, מפני שהן מתרחקות מהמקור שלהם וממילא הן עוברות תהליך של עיוות שהולך וגדל. כפי שהוסבר בתחילת המאמר, בהתחלה הציפורן עדיין קשורה בבשר, ואפשר גם להגיד שהיא מגנה על קצה האצבע. אבל כשהציפורן הולכת וגדלה, היא מפסיקה להיות דבר שמועיל, ואחרי זמן נעשית למטרד.

ולכך דבר זה תלוי בזמן דוקא, שבאותו הזמן השיגו חכמי ישראל, שהיו בבחינת עיני העדה, שהם בחינת מרכבה לחכמה שבמדות שבמלכות דאצילות כו', שראו לתקן את זה, שלא יקבלו תוספת יניקה ויטמאו גם את הקדושה חס ושלום, כי באותו הזמן פשטה כו', ונגדלו הציפורניים כו' ודי לחכימא. כלומר זה היה זמן שבו התגברה מלכות יוון, אבל אין הכוונה למלכות יוון כמלוכה אלא כהשפעה – העולם שלהם והתרבות שלהם הלכו והתגברו. בעקבות כך גזרו את השמונה עשרה דברים, שביסודו של דבר כמעט כל הגזירות הללו הן גזירות של הרחקה. חלק מהן קשורות למה מותר ומה אסור לאכול אצל הגויים וכן הלאה, ויש כל מיני הסברים טכניים מה בדיוק מקשר בין כל הגזרות הללו, אבל חלק גדול מהעניין הוא שאלו גדרי הרחקה, שעושים אותם בכל מקום שחושבים שצריך להתרחק. יש זמנים שהדברים הללו לא נראים כל כך מפחידים ומאיימים, אבל יש זמנים שהם כן – ואז צריך לגזור להתרחק.

על כן המשיכו ממקור החכמה דאצילות איזה תיקון, דהיינו טהרה לטומאה קשה זו, על ידי נטילת ידיים ברביעית מים בלבד לשפוך עליהם. והעיקר להגביה על ידי זה חיות האצבעות מן חיות הציפורניים, שלא יהיו הציפורניים דבר ויש בפני עצמו כל כך כו'. והוא על ידי שפיכת המים שאין בהם גוון כידוע, והוא להיות כי יש בו בחינת אין, שהוא ההעלם וההיולי שאינו תופס גוון, אלא יכול לעשות ממנו לכל אופן שירצה כו', כמו שנתבאר במקום אחר. על כן המצוה העיקרית על האצבעות דווקא לשלושה פרקין שבהם, להיותם יותר קרובים אצל הציפורניים שיבוא בהם הביטול מן האין, שהוא כתר כו', עד שגם הציפורניים יטהרו מטומאת הפירודין כו'. והשלושה פרקין ידוע שהם בחינת חכמה בינה דעת, חסד גבורה תפארת, נצח הוד יסוד שבאצבעות כו'. ועל צד היותר טוב שיושפך על כל היד, והיינו בשלושה פרקים הגדולים שבכללות היד, ודי לחכימא.

ועתה צריך להבין למה תקנו נטילת ידיים לאכילה דוקא,

טהרה על ידי רביעית מים בלבד. והעיקר להגביה על ידי זה חיות האצבעות מן חיות הציפורניים, שלא יהיו הציפורניים דבר ויש בפני עצמו כל כך כו'. מתגברים על הטומאה הזו על ידי נטילת ידיים, מכיוון שבסך הכל דואגים לזה שהציפורניים לא יתגברו על הידיים, כלומר שלא יישארו לאדם אלא ציפורניים. אפשר לראות אצל חיות שלהן יש ידיים ואצבעות יותר קטנות, אבל הציפורניים שלהן יותר גדולות; כשהציפורניים גדלות כבר לא צריך להשתמש הרבה באצבעות, אלא במקום זה משתמשים בציפורניים; וכדי שזה לא יקרה גם אצלנו, אנחנו צריכים תיקון לציפורניים.

וכיצד עושים זאת? הוא על ידי שפיכת המים שאין בהם גוון כידוע. בשביל נטילת ידיים לוקחים מים שהם בלי צבע. מדוע? והוא להיות כי יש בו, במים שאין בהם צבע, בחינת אין, שהוא ההעלם וההיולי. ההיולי זו ההוויה הבסיסית, שהיא ההוויה

שהטומאות הללו הן פחות חמורות, אפשר לתקן אותן לא רק על ידי מקווה – כמו טומאה מהתורה, אלא מספיק ליטול ידיים. בטומאות מהתורה לפעמים גם מקווה לא מספיק וצריך דווקא מים חיים, כלומר מעין נובע. מקווה יכול להיות כשר מכל מיני סוגים של מים, כמו למשל ים – שהוא מקווה טהור לגמרי, אבל יש דברים שבשבילם צריך דווקא מעיין שממיו חיים ממש. בכל אופן, אם אדם נוגע באחת מהטומאות של התורה אז הוא נהיה כולו טמא. מהצד הזה, נטילת ידיים היא דבר מוזר משום שמתקנים בהם רק את הידיים ולא את כל הגוף, מכיוון שזו לא טומאה מאותו הסוג של טומאה מהתורה.

על כן המשיכו ממקור החכמה דאצילות איזה תיקון, דהיינו טהרה לטומאה קשה זו, על ידי נטילת ידיים ברביעית מים בלבד לשפוך עליהם. משום שזו טומאה שהיא איננה מתפשטת בכל הגוף, אלא זו טומאה רק של הידיים, התקינה שתהיה לה

צריך ליטול ידיים עד הפרק העליון של היד, כלומר לא על פרקי האצבעות אלא על כל היד כולה. כאמור, בדיעבד ומצד עיקר הדין מספיק ליטול עד סוף פרקי האצבעות. רק להעיר, שכשהכוהנים רחצו ידיהם בבית המקדש, הם כנראה רחצו אות יותר גבוה – אולי אפילו עד המפרק ואולי גבוה מכך, מפני שזה סוג אחר של קדושה הדורשת נטילת ידיים, ולכן היא צריכה להגיע גבוה יותר.

עד כאן הסביר אדמו"ר הזקן לשם מה צריך את נטילת הידיים, וההסבר הוא שקצות האצבעות צריכות טהרה מפני שמהן יוצאות הציפורניים, וכדי לטהר את האצבעות אנחנו נוטלים ידיים. אנחנו בעצם נוטלים ידיים כדי שהציפורניים לא ישתלטו על האצבעות, וכדי שהאצבעות יוכלו להיות טהורות.

מדוע נוטלים ידיים דווקא לפני אכילה?

כעת ממשיך אדמו"ר הזקן לעניין נוסף: ועתה צריך להבין למה תקנו נטילת ידיים לאכילה דווקא. אם העניין של נטילת ידיים הוא לשמור את הידיים והאצבעות בקדושה, אז מדוע תיקנו ליטול ידיים דווקא לקראת האכילה? בניגוד למה שאנשים יכולים לחשוב, לטהרה אין קשר לניקיון ולטומאה אין קשר ללכלוך. למרות שבהחלט יכול להיות שדבר טמא יהיה מלוכלך, הרי שבאותה מידה הוא גם יכול להיות נקי לגמרי ולא יהיה עליו שום סימן לטומאתו. כיוון שכך, ומכיוון שנטילת ידיים עשויה לטהרה, לא מובן מדוע צריך ליטול ידיים דווקא לפני אכילה.

שעוד לפני קבלת צורה, שאינו תופס גוון, אלא יכול לעשות ממנו לכל אופן שירצה כו', כמו שנתבאר במקום אחר. מים עם גוון הם מים שכבר קיבלו אופי מסוים, ואילו אנחנו נוטלים את הידיים במים בלי גוון, מפני שהמים הללו מרמזים לדבר שאין צורה או תבנית מוגדרת.

על כן, המצוה העיקרית של נטילת ידיים היא על האצבעות דווקא לשלושה פרקי שבהם. ביד יש כמה פרקים, חלקם גדולים יותר וחלקים קטנים יותר, ויש חלוקה בין פרקי האצבעות לפרקי הידיים. אם מסתכלים על הידיים אפשר לראות שמלבד הבוהן יש בכל יד שלושה פרקים. בדיעבד, ובימים שבהם אסור לרחוץ את הידיים, מספיק בשביל טהרת היד ליטול ידיים עד סוף הפרק הראשון של האצבע, אבל משתדלים שהנטילה תהיה לפחות על שלושת פרקי האצבעות הראשונים. זאת אומרת שנטילת ידיים עשויה לאצבעות. להיותם של פרקי האצבעות יותר קרובים אצל הציפורניים, ולכן צריך שיבוא בהם הביטול מן האין, שהוא כתר כו', שכאמור הוא נרמז במים הללו, עד שגם הציפורניים יטהרו מטומאת הפירודין כו'.

ומכיוון שבכל אצבע יש שלושה פרקים, מייחסים אותם לחלוקה לשלושת שקיימות בספירות: השלושה פרקי ידוע שהם בחינת חכמה בינה דעת, חסד גבורה תפארת, נצח הוד יסוד שבאצבעות כו', כלומר כל פרק מרמז לאחת מהדרגות הללו. ועל צד היותר טוב שיושפך על כל היד, והיינו בשלושה פרקים הגדולים שבכללות היד, ודי לחכימא. לכתחילה,

הלא שלא בשעת אכילה היה יכול להיות טהרת הציפורניים גם כן על ידי שפיכת רביעית מים.

וגאווה, אז גם כשהוא אוכל הוא צריך להתנהג באותו האופן – מתוך צניעות, ולא על ידי זה שהוא מראה לכולם כיצד הוא מתנהג. אמנם זהו בוודאי לא מנהג ישראל, אבל בהמשך מדובר על כך שיש את העניין של נטילת ידיים לפני הסעודה מכיוון שיש גם צדדים כאלו באכילה, שדרושים תיקון מיוחד לפנייה, כדי שהציפורניים שלנו לא יהיו יותר מדי דורסניות.

רק להעיר, שחוץ מנטילת הידיים שלפני הסעודה כתוב בכל הספרים שצריך גם ליטול ידיים בבוקר. אמנם הנטילה הזו היא איננה לפני האכילה, אולם גם היא עשויה במידה מסוימת לטהרה. מדוע נוטלים ידיים בבוקר? כנראה שהצורך בנטילת הידיים בבוקר נובע מצירוף של שני אלמנטים: השינה והלילה. גם השינה וגם הלילה הם נקודות של ירידה. בניגוד ליום, שהוא נקודה של הארת החד, הרי שעניינו של הלילה היא הגבורה, של החשכת הפנים. ניתן לראות את ההבדל הזה גם בתפילות של הלילה, שבהן יותר מדגישים את הצורך להגנה מכל מה שיש בלילה. אלא שמעבר להגנה מהלילה עצמו, אנחנו צריכים גם הגנה בגלל השינה, מפני שבמהלך השינה האדם מאבד את דעתו השלמה, כלומר בזמן השינה הדעת הקדושה של האדם איננה נמצאת איתו.

הלא שלא בשעת אכילה היה יכול להיות טהרת הציפורניים גם כן על ידי שפיכת רביעית מים. כלומר לפי מה שהוסבר, יכול להיות שאנחנו צריכים כל הזמן ליטול ידיים, כדי לשמור על טהרת הידיים שלנו; השאלה היא בעצם אם זה דבר כל כך טוב, אז למה לא לעשות אותו כל היום, או לפחות כמה פעמים ביום? למה עושים את זה רק לפני האוכל?

בהמשך, אדמו"ר הזקן מסביר שלפני האוכל אנחנו צריכים ליצור עבורנו הגנה נוספת, כיוון שהאכילה זה לא בדיוק מה שבני אדם אמורים לעשות, או שלפחות הם היו צריכים קצת להתבייש בזה, כיוון שבסופו של דבר זו התנהגות של בהמה. אם מישהו יושב ולומד – זה יפה, אם מישהו יושב ומתפלל – זה גם כן יפה, אבל אם מישהו יושב ואוכל – הוא עושה מעשה בהמה. זו למעשה אחת הסיבות לכך שיש כל מיני תיקונים לאכילה, כמו למשל הברכות לפנייה ולאחריה.

סיפר לי מכר זקן, שהיה עוסק במסחר בהודו, שפעם הוא פגש שם כת שכשמגיע זמן האוכל שלהם, כל אחד נכנס לחדר קטן, שם הוא יושב לבדו, מביאים לו לשם את האוכל, והוא נועל את הדלת ואוכל. וכשהוא שאל אותם למה הם עושים כך, אז הם ענו לו שזה כמו שמישהו עושה מעשה בהמה: וכמו שמעשים בהמה אחרים שהאדם עושה, הוא עושה בחדר סגור ולבדו, ולא מתוך תחושה של גדלות

הוא לא יחשוב עליהם; אלו יכולים להיות חלומות של שטות, אבל אלו יכולים להיות גם חלומות שמציפים חלקים יותר אפלים בנפשו של האדם.

אחד מהתיאורים היפים של חלומות נמצא בספר של אחד מבעלי התוספות האחרונים, שכתב ספר על שאלות חלום שהיו לו. היה מעין נוסח שבו האדם כותב איזשהו פתק ולאחר מכן הולך לישון, ובמהלך השינה שלו הוא מקבל בחלומו תשובה למה שהוא שאל. הספר שאותו אחד מבעלי התוספות מאגד בתוכו שאלות ותשובות כאלו, והוא נקרא 'שו"ת מן השמים". בעיקרו של דבר הוא היה רב ירא שמים, והוא קיבל תשובות שחלקן הן מאוד מליציות, כלומר אלו לא רק תשובות של כן או לא, אלא אלו תשובות ארוכות ומליציות יותר. למשל, הוא שאל האם מותר לאכול חלקים מסוימים של המעינים עליהם יש מחלוקת הפוסקים, או אילו תפילין צריך להניח: של רש"י או של רבנו תם. התשובה שהוא קיבל לשאלה הזו הייתה: "שמור תם וראה ישר" (תהילים לז, לז) – שהמשמעות שלה היא שיש 'לשמור תם' – כלומר להניח תפילין דרבנו תם, אבל גם 'ראה ישר' – שהמילה 'ישר' היא בעצם אותיות רש"י, ולכן הוא הגיע למסקנה שהוא צריך להניח שני זוגות תפילין. יש בספר עוד כל מיני שאלות מכל מיני עניינים שעליהם הוא רצה לקבל תשובה, ולרוב לא מדובר בעניינים גדולים במיוחד. דרך אגב, השאלה האחרונה בספר היא 'מתי יהיה קץ התלאות', והתשובה שהוא מקבל הוא פסוק שצריך פשוט לחתוך אותו בצורה

מי שמדבר על זה בהרחבה זה רבי צדוק הכהן, בספרו 'צדקת הצדיק'. שם הוא מדבר על כך שאנשים – גם הצדיקים – בנויים על שליטה עצמית, שהיא נותנת להם את האפשרות להשתלט על כל הצדדים האחרים שלהם, כולל על הצדדים האפלים שלהם. אלא שזה נכון בזמן שהם בשליטה, כשיש להם תודעה; אבל בזמן השינה, זה לא בדיוק ככה. משום כך, יש מספר קטן מאוד של צדיקים שיכולים להגיד שהם שולטים על החלומות שלהם באותה המידה שהם שולטים על המחשבות שלהם במהלך היום. מדוע זה כך? מפני שבזמן השינה האדם מאבד שליטה, וממילא כל מיני דברים עולים אצלו – גם דברים שכשהוא נמצא בתודעה אז הוא יכול להחליט שהוא לא חושב או מתעסק בהם. אמנם יש לא מעט סיפורים על חלומות של צדיקים, אבל זה לא אומר שזה תיעוד מלא של כל החלומות שלהם. זאת אומרת שכמו שלפעמים הצדיקים חולמים חלומות מרוממים, כך גם לפעמים אנשים פשוטים חלומות כאלו – על איך שהם לומדים, מתפללים או באים לבית המקדש. אלא שלכולם – גם לאנשים הפשוטים וגם לצדיקים – יש לא מעט חלומות ממין אחר, שכנראה לא ירצו לספר עליהם כשכותבים איזשהו ספר לרבים. שוב, ההנחה היא שכיוון שאין לאדם שליטה בחלומות, אז באים אליו כל מיני סוגים של חלומות. בתוך האדם מצויים כל מיני כוחות, ולכן יכול לקרות שבחלומות שלו גם ה-'תהומות' של הנפש עולים וצפים, למרות שכאשר הוא נמצא בתודעה אז

בלילה זה וזה, עליתי לשמיים ופגשתי שם מישהו והוא סיפר לי איזה דבר על מקור נשמתו ועל תפקידי בעולם – זה אולי יפה מאוד, אבל אלו לא חלומות שחורים על עצמם לילה אחרי לילה; סביר להניח שבין לבין היו עוד כל מיני חלומות חסרי משמעות – שבסופו של דבר גם הם חלומות. לענייננו, השילוב של הלילה והשינה עם החלומות – שחלקם בוודאי לא היו חלומות כאלו שאנחנו מתפארים בהם – הוא הסיבה לכך שאנחנו צריכים ליטול ידיים גם בבוקר. אמנם, רבים נוהגים להחמיר על עצמם ומקפידים ליטול ידיים גם כאשר רק אחד האלמנטים הללו קיים. למשל, לפי מנהג החסידים גם אדם שהיה ער כל הלילה ייטול ידיים בבוקר, בשביל הטהרה מהלילה; וגם יש כאלו שגם כאשר הם קמים משינה ביום הם נוטלים ידיים. שוב, יש כל מיני הבדלים בעניינים הללו, אבל העניין השלם הוא של נטילת ידיים בבוקר – לאחר לילה עם שינה. אגב, בידיש היו קוראים לנטילה הזו בבוקר 'מי ציפורניים' – שזה בעצם קשור לצד הטהרה שיש בנטילת הידיים, שזוהי מעין אותה הטהרה.

אחרת: "מישאל ואלצפן וסתרי" (שמות ו,כב). המשמעות של התשובה היא ש-מי שאל – ואל צפן וסתרי, כלומר זה הסוד של הקב"ה, והוא לא מספר אותו; כלומר לשאלה הזו הוא לא קיבל תשובה של ממש. אגב, מי שרוצה לקרוא, בהקדמה לספר – שכתב יהודי שהיה בקיא גדול בכל מיני עניינים – הוא מתעסק בשאלה עד כמה אפשר לסמוך על תשובות מעין אלו.

ספר אחר של חלומות, של מישהו שקשה להאמין שהוא עוסק בדברים כאלו, הוא "מגיד מישרים" של רבי יוסף קארו. כשלומודים את הכתבים הרגילים של רבי יוסף קארו, אז הוא יכול להיראות כאדם מאוד מרובע ופדנטי, אבל האמת היא שהוא גם התעסק לא מעט בקבלה, וגם היו לו כל מיני התגלויות – אפילו בהקני. בספר 'מגיד מישרים' מתוארים כל מיני חלומות וחזיונות שלו, ובאחד התיאורים שם הוא מספר על איזושהי התגלות שבעקבותיה תלמידו – מי שכתב את הפיוט 'לכה דודי', התחיל לפרסם את העניין של תיקון ליל שבועות. זה אמנם לא ממש התחיל משם, אבל מאז והלאה זה הלך ופשט בכל ישראל – למרות שזה לא מופיע בשולחן ערוך או בבית יוסף.

שוב, מה שרציתי להגיד שזה שאני משער שזה שמישהו מתאר שביום זה וזה או

גיליון שבועי עם ביאורי חסידות של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל, שנודע במהלך השנים בשל פירושו לתלמוד, היה גם מורה לחסידות. סגנונו הקולח, ישיר והפשוט, מבקש לבאר את תורת החסידות העמוקה באופן נהיר ורלוונטי מתמיד. במשך כשישים שנה מסר הרב שיעור שבועי בחסידות, "חוגי חן למשנת חב"ד", אשר עסק בספרי היסוד של תורת חב"ד.

בגיליונות השבועיים מובאים ביאורים על ספרי 'תורה אור' ו-'ליקוטי תורה', שהם קבצי מאמרי חסידות מעמיקים מאת ר' שניאור זלמן מליאדי - בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד - על פי סדר פרשות השבוע. בשיחה חיה ובחן, מבאר הרב את מושגי היסוד והשקפתה של החסידות, ומכניס את פנימיותם של המאמרים אל תוך עולמם ונפשם של הלומדים. השיעורים והגיליונות מכוונים להאיר ולעורר את השומעים לחיות, התלהבות וכנות בעבודת ה'; לתפילה, התמסרות ודבקות בקב"ה.

נשמח לתרומה עבור
המשך הפצת הגיליונות!
תרומה מומלצת: ₪ 2

לקבלת גיליון
שבועי דיגיטלי

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מזדפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

מרכז שטיינזלץ
למד את עמי

